

Edyta Sweklej, Elżbieta Horoszewicz, Roman Niedziółka

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach

PSIE ZAPRZĘGI W AGROTURYSTYCE

Streszczenie

Agroturystyka jest coraz częściej docenianą formą spędzania wolnego czasu. Zmiana trendu wypoczynku z pasywnego na aktywny wymusza wprowadzanie do oferty gospodarstw nowych atrakcji. Liczni miłośnicy i posiadacze psów z pewnością cieszą się z nowej formy rozwijania pasji jaką są sporty zaprzęgowe, w których można uczestniczyć z własnymi bądź specjalnie w tym celu szkolonymi zwierzętami. Celem pracy była ocena stanu i możliwości poszerzenia rodzimych gospodarstw agroturystycznych o nową interesującą ofertę. Ze zgromadzonego materiału wynika, że zaledwie niewielki odsetek gospodarstw agroturystycznych oferuje treningi zaprzęgowe, podczas gdy zainteresowanie nimi osób pragnących aktywnie spędzać czas wolny jest bardzo duże.

Słowa kluczowe: agroturystyka, psie zaprzęgi, oferta, aktywność

Wstęp

W dobie pogoni za karierą trudno się zrelaksować, nawet w czasie wolnym. Kolejne atrakcje turystyczne powszednieją i poszukujemy nowych, ciekawszych form spędzania czasu wolnego. Stwarza to szansę nie tylko do odpoczynku, ale trwałego przekierowania życia na spokojniejsze, związane z naturą tory.

Bierny wypoczynek nie zawsze pozwala na pełną regenerację, zwłaszcza psychiczną. Należyte rozładowanie nadmiaru stresu i emocji może zapewnić wypoczynek aktywny. Łączenie turystyki aktywnej z przygodową wyzwala niezbędny poziom endorfin, co skutkuje doskonałym samopoczuciem. Wśród licznych atrakcji oferowanych przez właścicieli gospodarstw agroturystycznych na uwagę zasługują psie zaprzęgi, które mogą być przykładem turystyki aktywnej, przygodowej – pieszej i rowerowej, zaś zimą narciarskiej, mogą stać się także szlakiem questingowym będącym rozrywką dla „poszukiwaczy skarbów”.

Aktywność w turystyce

Turystyka aktywna nie wymaga kondycji, umiejętności posługiwania się sprzętem ani odpowiednich kwalifikacji. Turystyka przygodowa jest wypoczynkiem czynnym w środowisku przyrodniczym, dostarczającym emocji uczestnikom wyprawy [Nowacki 2011].

Turystyka piesza i rowerowa stanowią najpopularniejsze formy turystyki kwalifikowanej. Obie zapewniają aktywny wypoczynek oraz regenerację sił psychicznych i fizycznych. Dzięki turystyce pieszej możliwa jest wnikliwa

penetracja obszarów przyrodniczych, poznanie zabytków i kultury ludowej, zachwyt nad krajobrazem. Turystyka rowerowa umożliwia pokonanie znacznych dystansów wśród nieskażonej przyrody. Spośród istniejących 3 typów turystyki rowerowej: credit card touring (podróż z niewielkim bagażem, przede wszystkim indywidualna, polega na wykorzystaniu miejscowej bazy noclegowej i gastronomicznej), supported touring (typowa dla zorganizowanych grup turystycznych, polega na zapewnieniu przewozu bagażu do kolejnych miejsc postojowych przez organizatora imprezy oraz na wykorzystaniu miejscowej bazy gastronomicznej i noclegowej) i fully loaded touring & expedition touring (dotyczy turystów podróżujących z własnym bagażem, zapewniającym wszystkie potrzeby) – dwie pierwsze noszą cechy współpracy z ofertą agroturystyczną [Panfiluk 2010].

Turystykę rowerową i jej odmianę w postaci 3 lub 4-kołowych wózków można odnaleźć w psich zaprzęgach.

Coraz liczniej wytyczane szlaki turystyczne uatrakcyjnijają ofertę gospodarstw agroturystycznych i mogą być bazą dla wypraw psim zaprzęgiem. Na tzw. wschodniej ścianie Polski, w obszarze województwa podlaskiego, sklasyfikowano 70 szlaków turystycznych o łącznej długości 2653 km, z czego tylko w Puszczy Białowieskiej 33 szlaki turystyczne i ścieżki edukacyjne, o długości od 0,3 do 206 km, zaś w woj. lubelskim 56 szlaków o łącznej długości 2334,2 km [Panfiluk 2010] [<http://szlaki.pttk.pl>].

Questing jest przykładem innowacyjnego produktu turystycznego utworzonego w oparciu o lokalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze. Jako forma zwiedzania i metoda w edukacji regionalnej został zastosowany po raz pierwszy w połowie lat 90. XX wieku w Stanach Zjednoczonych, zaś w Polsce na szerszą skalę rozpowszechniony w 2011 roku. Szlaki questingowe, które są efektem wdrażania metody questingu, nazywane są questami (ang. quest – poszukiwanie, śledztwo), szlakami lub ścieżkami tematycznymi (w zależności od zajmowanej powierzchni). Charakterystycznymi cechami tego rodzaju szlaków jest określona tematyka (kulturowa, historyczna lub przyrodnicza), brak oznaczenia w terenie, możliwość samodzielnego zwiedzania według schematycznych map i wierszowanych wskazówek oraz rozwiązywanie zagadek w czasie przejścia trasą. Questing stanowi połączenie metody zwiedzania, edukacji regionalnej, aktywnego wypoczynku oraz promocji dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Metoda questingu łączy zatem edukację regionalną z turystyką, rozrywkę ze zdobywaniem wiedzy i aktywnym spędzaniem czasu wolnego. Questing określany jest popularnie jako „poszukiwanie skarbów”. W Polsce utworzono już ok. 250 szlaków questingowych (stan z dnia 30.11.2013 r.). Sukcesywnie tworzona jest ogólnopolska sieć szlaków questingowych mająca objąć wszystkie województwa [Pawłowska 2014].

Motywy przewodnie i walory turystyczne, na podstawie których tworzone są szlaki questingowe są bardzo różnorodne. Nie wykluczone jest utworzenie ścieżki tematycznej Psie zaprzęgi, które można zaliczyć do Questu „środki transportu”, zgodnie z podziałem questów wg Delii Clark i Stevena Glazera [Clark i Glazer 2004].

Wymienione formy turystyczne można znaleźć w agroturystyce przy okazji rozszerzonej oferty gospodarstw oferujących dodatkowe atrakcje dla wczasowiczów zainteresowanych aktywnym spędzaniem czasu wolnego.

Oferta agroturystyczna

Agroturystyka to turystyczna działalność realizowana w gospodarkach rolnych Polski. W krajach Unii Europejskiej traktowana jest ona jako dziedzina rolnictwa. Na przestrzeni ostatnich lat obserwowany jest dynamiczny jej rozwój. Obecna agroturystyka jest pojęciem szerokim, które oprócz klasycznego wypoczynku obejmuje szereg usług towarzyszących, odróżniających ją od innych form turystyki. Bezpośredni kontakt z naturalnym środowiskiem gwarantuje możliwość odprężenia w warunkach ciszy, spokoju i niezanieczyszczonego powietrza. Konkurencyjność poszczególnym gospodarstwom może zapewnić specjalizacja, która może być związana z regionem czy potencjalnymi możliwościami gospodarstwa, np. organizowanie zielonych szkół, rajdów konnych, hipoterapii itp.

Z badań Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w 2010 roku usługi agroturystyczne świadczyło blisko 5,8 tys. gospodarstw, co stanowi 25% wszystkich gospodarstw rolnych. Dysponowały one ponad 51 tys. miejsc. Ministerstwo Rolnictwa przewiduje, że w 2015 roku w Polsce będzie ponad 10 tys. gospodarstw agroturystycznych [Marcinkiewicz 2013].

W Polsce istnieje w chwili obecnej 45 stowarzyszeń agroturystycznych (2014; wobec 44 w roku 2000) będących członkami Polskiej Federacji Turystyki Wiejskiej – „Gospodarstwa Gościnne” mającej na celu rozwijanie pozytywnego wizerunku wypoczynku na wsi i promowanie wypoczynku na łonie natury [Polska Federacja Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne” 2000] [www.pftw.pl].

Kwestią sporną jest czy agroturystyka jest częścią agrobiznesu – nie jest bowiem ogniwem uczestniczącym w wytwarzaniu i przetwórstwie żywności [Duczkowska-Małysz 1998], niemniej jest z pewnością prężnie rozwijającą się działalnością rolniczą z nadziejami na wzmożony popyt.

Prowadzenie usług agroturystycznych na atrakcyjnych turystycznie obszarach charakteryzuje się wysoką dochodowością, niezależnie od tego, czy jest ono głównym, czy dodatkowym źródłem dochodu w gospodarstwie, a rolnicy podejmujący tego typu działalność bardzo krótko czekają na zwrot inwestycji, szczególnie w gospodarstwach znajdujących się w rejonach o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych [Nawrocki 2006].

W literaturze przedmiotu opisywane są przede wszystkim następujące dziedziny usług agroturystycznych: architektura, sztuka kulinarna, festiwale i dziedzictwo kulturowe [Cynarski i Słupecki 2011]. Można domniemywać, że sportowy charakter agroturystyki nie jest jeszcze zbyt powszechny, podczas gdy ma szanse na zaistnienie.

W końcu XX wieku agroturystyczni goście cenili sobie spokój, ciszę, niezanieczyszczoną przyrodę, bogatą awifaunę (orlik krzykliwy, puchacz, bocian czarny, wilki, łosie, lisy, wydry, bobry), tradycyjną pracę rolnika. Oferty rekreacyjne gospodarstw agroturystycznych ograniczały się głównie do organizowania polowań, kąpielisk, wędkarstwa, jazdy konnej czy uczestniczenia w pracach gospodarskich [Niczyporuk 1999].

Takie atrakcje przestają być w pełni satysfakcjonujące. Poszukuje się nowych form spędzania wolnego czasu. Jednym ze sposobów uatrakcyjnienia działalności gospodarstw agroturystycznych jest chów zwierząt, na przykład koni. Możliwość jazdy konnej to jedna z najczęściej spotykanych atrakcji ofe-

rowanych turystom przez właścicieli gospodarstw agroturystycznych. Obecność koni jest czynnikiem przyciągającym turystów do gospodarstwa [Sokół i Boruch 2011].

Inne zwierzęta także mogą stanowić dodatkowy atut gospodarstw turystycznych, stanowiąc atrakcję dla turystów. Wśród zwierząt coraz częściej występujących w gospodarstwach agroturystycznych wymienia się: świnię miniaturową (wietnamska zwiślobrzucha, getyngska miniaturowa, monachijska miniaturowa), wielbłądowate południowoamerykańskie (lama, alpaka), strusie. Takie mini ZOO stanowi szczególną atrakcję dla dzieci, które mogą liczyć na bliski kontakt ze zwierzętami i otaczającą przyrodą [Sokół 2009].

Wśród atrakcji turystycznych oferowanych przez gospodarstwa agroturystyczne coraz częściej można znaleźć także przejażdżki psim zaprzęgiem. Oferta jest o tyle interesująca, że zapewnia aktywny wypoczynek nie tylko rodzinie, ale także pupilom, które na co dzień nie doświadczają tego typu atrakcji. Ze względu na to, że połowa społeczeństwa polskiego posiada psy, ten często wakacyjny balast może okazać się sposobem na spędzenie urlopu zarówno dla właściciela jak i znudzonego oczekiwaniem na niego przez większą część roku pupila. W krajach skandynawskich w ostatnich latach sport psich zaprzęgów stał się bardzo popularny nie tylko ze względów finansowych, ale również jako forma rozwijania pasji wśród młodych ludzi.

Środowisko przyrodnicze Ściany Wschodniej charakteryzuje wysoki stopień lesistości - ok. 29,2% [Biernacka 2009], co sprzyja aktywnemu wypoczynkowi z psami. Ogromną popularnością cieszy się turystyka konna dysponująca wytyczonymi szlakami, z których najdłuższym jest ten łączący Biebrzański Park Narodowy z Wigierskim Parkiem Narodowym, prowadzący przez najpiękniejsze fragmenty Puszczy Augustowskiej [Biernacka 2009]. Korzystając z tego szlaku, amatorzy dłuższych wypraw mogliby oddawać się nowej formie rekreacji.

Dyscypliny zaprzęgowe

Psie zaprzęgi są dyscypliną oficjalnie zarejestrowaną przez Ministerstwo Sportu i Turystyki. Należą do sportów kwalifikowanych (Komunikat Ministra Sportu i Turystyki, 09.01.2014 r., <http://www.msport.gov.pl>). Reprezentantem polskiego sportu psich zaprzęgów w kraju i poza jego granicami jest Polski Związek Sportu Psich Zaprzęgów (Polish Association of Sleddog Sports) – Statut Polskiego Związku Sportu Psich Zaprzęgów znajduje się na witrynie internetowej stowarzyszenia: www.mushing.pl.

Psie zaprzęgi zdobywają w Polsce coraz większą popularność. Zwolennikami zaprzęgów są zarówno profesjonaliści zrzeszeni w klubach i biorący udział w zawodach na całym świecie, a także ludzie, którzy kochają psy, ruch i przyrodę, traktujący ten sport jako rekreację [http://www.gostynin.lodz.lasy.gov.pl/psie-zaprzegi/-/asset_publisher/x9eK/content/publikacja-miej-sca-pamieci-#.U30ChoHbJAU].

Trudno jednoznacznie określić, kto pierwszy zaczął używać psów jako siły pociągowej. Z całą pewnością było to na północy czyli Syberii, Alasce, Grenlandii lub Skandynawii, gdzie był to najpewniejszy i jedyny możliwy środek transportu. W XIX w. psie zaprzęgi umożliwiały przeprowadzanie

ekspedycji badawczych - tak podróżowali m.in. Robert Edwin Peary i Roald Amundsen. Odkrycie złota na Alasce spowodowało wzrost zapotrzebowania na psie zaprzęgi, gdyż tylko dzięki nim można było dotrzeć do złotodajnych terenów, a także zapewnić dostawy żywności i leków.

Sport zaprzęgowy natomiast narodził się na Alasce. Pierwszy klub powstał w 1907 r. w Nome i rok później odbyły się pierwsze duże zawody „All Alaska Sweepstakes”.

Duży rozgłos psie zaprzęgi zawdzięczają słynnej sztafecie zaprzęgów, która w 1925 r., w zamieci śnieżnej, przy -60 stopniach, przywożąc w ciągu 5 dni szczepionkę, uratowała mieszkańców odległego o 1080 km miasteczka Nome przed epidemią dyfterytu. Bohaterem tego wydarzenia był pies Balto, który w śnieżnej zamieci doprowadził zagubiony zaprzęg do Nome. Rokrocznie na Alasce odbywa się Iditaroad - jeden z najbardziej prestiżowych i najtrudniejszych obok Yukon Quest wyścig psich zaprzęgów, rozgrywany od 1973 roku na dystansie blisko 1850 i trwający około 10 dni [<http://iditaroad.com>].

Pierwsze zawody zaprzęgowe w Polsce odbyły się 1991 roku. Zawody psich zaprzęgów odbywają się obecnie na terenie całej Polski w trakcie sezonu, który trwa od października do kwietnia [<http://www.nome.itl.pl>].

Pierwotnie w sporcie zaprzęgowym dominowały psy ras północnych, obecnie coraz częściej w zawodach startują psy ras myśliwskich lub psy będące krzyżówką psów północnych i psów myśliwskich.

W ramach sportu zaprzęgowego, w chwili obecnej występuje szereg dyscyplin, wśród których można wyróżnić nie tylko te klasycznie kojarzące się z nazwą, polegające na ciągnięciu przez psy sanek czy wózków. Do dyscyplin zaprzęgowych zalicza się: psie zaprzęgi, skikjoring, pulkę, bikejoring, canicross, rollpulkę i dyscypliny pokrewne. Najpopularniejszy rodzaj psich sportów to oczywiście wyścigi na saniach i wózkach. Istnieje jednak szereg dyscyplin zaprzęgowych, które nie wymagają specjalistycznego sprzętu, a jedynie uprzęży i linki z amortyzatorem.

Psie zaprzęgi są sztandarową i najstarszą dyscypliną sportów zaprzęgowych. Psy w ilości minimum dwóch ciągną sanie. Musher (kierujący zaprzęgiem, w spolszczonej wersji „maszer”), jedzie na saniach, biegnie za saniami lub obok nich. Zaprzęgiem kieruje się wyłącznie głosem. Zawody rozgrywane są na dystansach od 5 do powyżej 100 km. Zawody psich zaprzęgów są rozgrywane zarówno na śniegu jak i w warunkach bezśnieżnych (dryland), wtedy zamiast sań stosowane są wózki trzy- lub czterokołowe.

Skijoring jest dyscypliną wywodzącą się ze Skandynawii. Zaprzęg tworzy narciarz i ciągnące go jeden lub dwa psy. Narciarz jest połączony z psami za pomocą liny z amortyzatorem łagodzącym szarpnięcia.

Pulka to rodzaj płaskich saneczek z dwoma dyszlami połączonymi pałąkiem pomiędzy którymi przypinane są 1-4 psy, Narciarz przypięty jest liną do pulki.

W bikejoringu zaprzęg tworzą kolarz i 1-2 psy, zaprzężnięte do roweru liną z amortyzatorem, który zapobiega szarpnięciom.

Canicross to zaprzęg, który tworzy pies ciągnący biegacza za pomocą liny z amortyzatorem.

Odmianą canicrossu jest rollpulka, którą stanowi dwukołowy wózek z dwoma dyszlami, ciągnięty przez psa. Zawodnik biegnie połączony amortyzującą liną z rollpulką.

Wśród dyscyplin pokrewnych można wyróżnić dogtrekking, który jest specyficzną wędrówką z psem na dystansie 25-50 km. Jest swoistego rodzaju marszem na orientację - sportem będącym połączeniem miłości do psów z zamiłowaniem do aktywnego spędzania czasu wolnego [Młocka 2011]. Psy idą w szelkach, przypięte do człowieka linką z amortyzatorem [Tyrna 2008].

Weight pulling (próby uciągu) to dyscyplina w której psy rywalizują przeciągając ciężary umieszczone na specjalnych wózkach lub saniach, zaś właściciel może motywować psa do pracy wyłącznie głosem [<http://www.nome.itl.pl>].

W literaturze wymieniane są również inne rodzaje aktywności z psem, jak maratony (temperatura nie może przekraczać wówczas 15°C, ponieważ wysiłek w wyższej temperaturze może być dla psów niebezpieczny), triathlony, skutery (podobnie jak w bikejoringu pies ciągnie nieco zmodyfikowany skuter, tj. z dospawanym uchwytem i wzmocnionymi progami na których można stanąć), survival z psami, rakiety śniegowe, łyżwy [Wieczorek 2005].

Ciekawostką jest dyscyplina o nazwie sit-ski: zaprzęg składający się z sań specjalnie skonstruowanych z myślą o osobach niepełnosprawnych. Przypominają one dużą pulkę, osadzoną na nartach, wyposażoną w siedzisko z pasami do przypięcia maszera oraz dobrze działający hamulec, pozwalający na zwolnienie tempa zaprzęgu i ułatwiający manewr skręcania. W warunkach bezśnieżnych sit-ski stanowi czterokołowy wózek wyposażony w kierownicę. Psy przypinane są do sztywnych dyszli, co dodatkowo zwiększa bezpieczeństwo powożącego.

Od dawna psy służyły jako zwierzęta juczne. Zawody psów jucznych stają się coraz popularniejsze dzięki wzrastającemu zainteresowaniu rekreacją na łonie natury i pieszymi wędrówkami. Juki składają się z dwóch toreb połączonych taśmą przełożoną przez grzbiet psa. Treningowo zakłada się zwierzęciu puste juki, następnie stopniowo zwiększa się ich ciężar oraz dystans wędrówki. Docelowo praktykuje się obciążanie psa bagażem o wadze równej 1/3 masy ciała psa, równo rozłożonym w obu jukach [Szmurło i Szmurło 2002].

W większości wymienionych form aktywności mogą uczestniczyć psy rasowe jak i nierasowe – począwszy od małych, na olbrzymich skończywszy. W niektórych dyscyplinach pewne rasy będą bardziej predestynowane. Wśród typowych psów zaprzęgowych, takich którym wysiłek sprawia szczególnie dużo radości, które same potrafią kontrolować zmęczenie, można wymienić: alaskan malamute, siberian husky, samojeda [Fiszdon i Redlicki 2005].

Materiał i metody

Celem pracy jest ocena stanu i możliwości poszerzenia rodzimych gospodarstw agroturystycznych o nową, interesującą ofertę. Materiał stanowiły wyniki ankiet przeprowadzonych wśród właścicieli 120 gospodarstw agroturystycznych z terenu całego kraju oraz osób zainteresowanych aktywnym spędzaniem wolnego czasu.

Przeprowadzono jednocześnie ankiety wśród 100 osób w wieku 18-55 lat, zamieszkałych w miejscowościach liczących od 10 do 500 tys. mieszkańców, zainteresowanych aktywnym spędzaniem wolnego czasu. Badane osoby spędzały wcześniej urlop na wsi lub na łonie natury - 100% ankietowanych. Wśród preferowanych aktywności 91% osób wymieniło spacer, 65% wy-

cieczki, 40% jazdę konną, 77% gry zespołowe, 18% zbieranie runa leśnego, pływanie 57%, przejażdżki bryczką 12%, kulig 66%, wędkowanie 21%, ognisko 78%, uczestnictwo w pracach gospodarskich 34%.

Jedno z pytań ankietowych dotyczyło postrzegania przez turystów atrakcyjności psich zaprzęgów. Spośród wszystkich ankietowanych 60% odpowiedziało pozytywnie na pytanie, czy taka oferta skłoniłaby ich do wyboru na miejsce urlopu gospodarstwa agroturystycznego oferującego tę atrakcję. Nikt z ankietowanych nie zetknął się dotychczas z podobną ofertą.

59% ankietowanych posiada psy. Blisko 51% z nich nie zamierza rozstawać się z pupilem podczas urlopu, toteż możliwość zabrania pupila jest priorytetem przy wyborze miejsca noclegowego. Ponad 49% ankietowanych organizuje opiekę dla psa wśród znajomych lub w hotelach dla zwierząt.

Wyniki i podsumowanie

Spośród 120 przeanalizowanych gospodarstw agroturystycznych niestety tylko 5% oferowało możliwość aktywnego spędzenia czasu z psem, a jedynie 2,5% proponowało trening z użyciem zaprzęgów. Właściciele 80% gospodarstw potwierdzili, że zwierzęta mogą stanowić dodatkowy atut turystyczny, stanowiąc atrakcję dla turystów, a jazda zaprzęgiem zbliża nie tylko do przyrody, ale odkrywa również własne, nieuświadomiane dotąd marzenia i możliwości. 66,67% gospodarzy oferujących zaprzęgi przyznało, że ich gospodarstwo zostało wybrane ze względu na ofertę zaprzęgową. Wśród oferowanych atrakcji turystycznych gospodarze wymieniali kuligi (21,67%) bryczki (20%), kąpiele (36,67%), wędkowanie (40%), jazdę konną (40%), ognisko lub grill (56,67%), spacer (56,67%), zbieranie runa (55%), uczestnictwo w pracach gospodarskich (45%), gry zespołowe (68,33%). Możliwość aktywnego spędzenia czasu z psem oferowało 5% gospodarzy. Udział w psich zaprzęgach proponowało jedynie 2,5% gospodarzy, przy czym właściciele gospodarstw opracowali własną ofertę (33,33%) lub dysponowali kontaktem do organizatorów takich atrakcji (66,67%).

Wśród zorganizowanych form oferty zaprzęgowej gospodarstw lub firm z nimi współpracujących znalazły się: treningi z psami zaprzęgowymi lub własnymi (100%), nauka od podstaw ubierania i zaprzęgania psów (66,67%), nauka poszczególnych komend i pracy na wózku czy saniach (100%), przyzwyczajanie do zachowań w ekstremalnych sytuacjach (33,33%), nauczanie umiejętnego czerpania radości z posiadania psa zaprzęgowego oraz ze sportu zaprzęgowego (33,33%), przejażdżki na saniach, lub w warunkach beśnieżnych - na wózkach (100 %, w tym 66,67 z możliwością samodzielnego powożenia), przygotowanie obozowiska, rozbicie namiotów, rozstawienie sprzętu (33,33%), opowieści o rasach i historii zaprzęgów (33,33%), szersza oferta (canicross, pulka, bikejoring, skijoring) - 33,33%, kontakt z psami (100%), fotografie (33,33%), pokaz siły uciągu psów (33,33%), projekcje filmów i slajdów (33,33%), ognisko maszerskie (66,67%).

Ceny uczestnictwa w imprezach zaprzęgowych kształtują się na poziomie 65 zł za osobę przy 35. osobowych grupach. Ceny przejażdżek psimi zaprzęgami zależą głównie od dystansu – od 20 do 250 zł, natomiast dłuższe wyprawy to wydatek od 120 zł od osoby za godzinę.

Szkolenie się w dyscyplinach zaprzęgowych może być o tyle ciekawe, że obok fantastycznej dawki adrenaliny, można „niechcący” wyszkolić się na przyszłego mistrza olimpijskiego. Trwają rozmowy stowarzyszeń zaprzęgowych, na czele z Międzynarodową Federacją Sportów Zaprzęgowych (International Federation of Sleddog Sports - IFSS) i związków kynologicznych nad wdrożeniem sportu zaprzęgowego do programu zimowych igrzysk olimpijskich. W 1932 roku, w czasie Igrzysk w Lake Placid (USA) zademonstrowano dyscyplinę członkom Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego. W 1952 roku, podczas Igrzysk w Oslo (Norwegia) odbył się pokazowy wyścig w klasie pulka, którego start i meta usytuowane były na stadionie Ulleval oraz rozegrano wyścigi skandynawskich psich zaprzęgów. Wyścigi psich zaprzęgów w 1988 roku uświetniły ceremonię otwarcia Igrzysk Olimpijskich w Calgary (Kanada). Przed oficjalnym otwarciem Igrzysk w Albertville (Francja), w 1992 roku, zorganizowano na terenie IO międzynarodowe zawody psich zaprzęgów. Podczas Zimowych Igrzysk w Lillehammer (Norwegia, 1994), Norweska Federacja we współpracy z Komitetem Olimpijskim zorganizowała zawody i pokazy w stylu pulka oraz na krótkim i długim dystansie, po czym w ekspedycji z Lillehammer do Nagano (miejsce kolejnych zimowych igrzysk w 1998 r.) wzięły udział dwa psie zaprzęgi.

Przeciętnego odbiorcę agroturystyki interesują różne formy rekreacji na świeżym powietrzu i odkrywanie walorów krajobrazu. Agroturystyka jest również jednym ze sposobów zmiany oblicza wsi, przyczyniając się do poprawy standardów życia jej mieszkańców oraz stanowiąc dodatkowe źródło dochodów w gospodarstwie rolnym.

Z analizy przeprowadzonych badań ankietowych, pogłębionych o dane pochodzące z literatury, można stwierdzić, że:

- psie zaprzęgi są nową, atrakcyjną formą, cieszącą się dużym zainteresowaniem i zbyt rzadko oferowaną przez gospodarzy,
- właściciele gospodarstw agroturystycznych powinni w większym stopniu zaangażować się w urozmaicanie swojej oferty rekreacyjnej wychodząc naprzeciw zmieniającym się zainteresowaniom turystów.

Piśmiennictwo

1. Biernacka E., 2009: Walory przyrodnicze Ściany Wschodniej Polski szansą rozwoju turystyki i rekreacji. Zesz. Nauk. Politechniki Białostockiej 2009, Ekonomia i Zarządzanie – Zeszyt 14: 75-83.
2. Clark D., Glazer S., 2004: Questing. A Guide to Creating Community Treasure Hunts.
3. Cynarski W. J., Słupecki J., 2011: Treści turystyki kulturowej w obszarze badań agroturystyki i turystyki wiejskiej w świetle polskiej literatury przedmiotu. Turystyka Kulturowa: 25-34.
4. Duczkowska-Małysz K., 1998: Agroturystyka jako źródło alternatywnego zarobkowania w rolnictwie. W: Powichrowski L.: Gospodarstwo agroturystyczne. MPiPS: 7-25
5. Fiszdon K., Redlicki M., 2005: Szpice. Mako. Warszawa
6. Marcinkiewicz C., 2013: Rozwój i stan polskiej agroturystyki. Zesz. Nauk. Wyższej Szkoły Humanitas. Zarządzanie. Zeszyt 1/2013: 21-35.

7. Młocka M., 2011: Startować można nawet z jamnikiem. Rzeczpospolita 2011/8/9.
8. Nawrocki T., 2006: Opłacalność inwestycji w gospodarstwach agroturystycznych położonych na terenie „Podlaskiego Przełomu Bugu”. Zesz. Nauk. AR we Wrocławiu 540. Rol. LXXXVII: 361-365.
9. Niczyporuk E., 1999: Stan i możliwości rozwoju wybranych gospodarstw agroturystycznych Podlasia. Praca magisterska. AWF w Warszawie, IWFIS w Białej Podlaskiej. Biała Podlaska.
10. Nowacki M., 2011: Czym jest turystyka przygodowa? W: Siwiński W., Tauber D. R., Mucha-Szajek E: Teoria i praktyka usług turystycznych, rekreacyjnych i hotelarsko-żywnieniowych w świetle badań. WSHiG Poznań: 281-290.
11. Panfiluk E., 2010: Rozwój turystyki w Puszczy Białowieskiej. Ekonomia i Zarządzanie 2, 3: 109-123.
12. Pawłowska A., 2014: Questing jako innowacja w turystyce kulturowej. Turystyka Kulturowa, Vol 1: 30-46.
13. Polska Federacja Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”, 2000: Polska Atlas Agroturystyczny. Katalog 1999-2000. Indeed Poland Sp. z o.o.
14. Sokół J. L., 2009: Wybrane zwierzęta egzotyczne w agroturystyce. Zesz. Nauk. Polit. Białostockiej, Ekonomia i Zarządzanie 14: 121-132.
15. Sokół J. L., Boruch J., 2011: Ekologizacja gospodarstw agroturystycznych w powiecie białostockim. Kwartalnik Wydziału Zarządzania. Ekonomia I Zarządzanie 3, 1: 95-112.
16. Szmurło M., Szmurło I., 2002: Husky i inne. Sport psich zaprzęgów. Warszawa. AW Egros.
17. Tyrna B., 2008: Długi spacer z psem. Głos ziemi cieszyńskiej. Nr 40: 5.
18. Wieczorek A., 2005: Husky syberyjski. Galaktyka. Łódź.

Źródła internetowe:

<http://iditarod.com>
<http://pftw.pl>
<http://szlaki.pttk.pl>
<http://www.gostynin.lodz.lasy.gov.pl>
<http://www.msport.gov.pl>
<http://www.mushing.pl>
<http://www.nome.itl.pl>